

adoba - surová *tehla* z hliny a slamy sušená na slnku, staroveký *stavebný materiál*; porovnaj *pisé*, *quincha* a gotickú *tehlu trieslovú*; pozri *pueblo*; *chrám egyptský*; *stavebný materiál*

Adonaj - hebr. אֲדֹנָי / adonaj – doslovne: „Páni moji“ (v zmysle bohovia moji, čo odkazuje na polyteizmus Semitov) alebo tradičný biblický význam: „Pán môj“ (v zmysle môj boh *JHVH*, ktorého meno je pre mňa tabu) < gréc. Αδωνα/Adónaj

www: zvyk nevyslovovať Božie osobné meno siaha až do obdobia druhého Chrámu, ktorý bol postavený po návrate Židov z *babylonského zajatia* a potom zrúcaný v časoch židovskej vojny r. 70; v niektorých dobových rukopisoch nájdených v *Kumráne* pri Mŕtvom mori, kde sa meno *JHVH* objavuje, v záhlaví kapitoly je nad hebrejskými písmenami jód-he-vav-he (יהוה) hebrejské slovo Adonaj (אֲדֹנָי), aby ten, ktorí vedel, aký náhradný výraz má vysloviť za posvätné slovo *Jahve*, ktoré mohol vysloviť iba pri určitej príležitosti *veľkňaz*

-v súvislosti s heslom *Jahve*: slovo *Jahve* vzniklo nasledovným spôsobom: pôvodný hebrejský text neobsahoval samohlásky a v tom čase bol *tetragram* *JHVH* natoľko posvätný, že sa nevyslovoval; pri čítaní sa nahrádzal významom adonaj – „môj Pán“; kombináciou samohlások tohto slova so spoluhláskami *JHVH* vzniklo slovo *Jahve*

Cohen: pre orientálne myslenie nie je meno iba obyčajnou nálepkou; verilo sa, že meno postihuje podstatu osoby či predmetu, ktorý ho nesie; z toho dôvodu bola priznávaná osobitná úcta k „vyslovenému Menu“ (hebr. „šem ha-meforaš“) Boha, ktoré zjavil ľudu Izraela, t.j. úcta k tetragramu *JHVH*; zdá sa, že v biblických dobách pre jeho používanie neexistovali v hovore žiadne zábrany; pripájanie „Jah“ alebo „Jahu“ k osobným menám pretrvávalo medzi Židmi až do konca babylonského exilu; avšak v ranom rabínskom období bolo jeho vyslovenie zakázané a obmedzené na chrámovú bohoslužbu; *tetragram* bol súčasťou kňazského požehnania, ktoré bolo každý deň prednášané v Chráme; vyslovoval ho aj veľkňaz na deň zmierenia (*Jom Kippur*), keď vykonával trojnásobné vyznanie hriechov z seba, za kňazov a za židovskú obec; v poslednom období trvania druhého Chrámu sa prejavovalo zdráhanie vyslovovať tetragram jasne a zreteľne (bolo napr. prehlušované spevom kňazov); za touto snahou nevyslovovať Meno tušíť isté zníženie mravnej úrovne kňazov; existuje aj vysvetlenie, že snahou bolo odlišiť takto Židov od *Samaritánov*, ktorí Boha označovali ako „Meno“ a nie *JHVH*, alebo snaha odlišiť Žida od židokresťana; zvyk zákazu vyslovovať tetragram napokon viedol k tomu, že v Sanhedrinu (X, 3) stálo napísané, že „ten, kto vyslovuje Meno podľa písmen (artikuluje), bude vylúčený z podielu na budúcom živote; jeden *rabín* v 3.st. dokonca učil: „Ktokoľvek výslovne povie (bude hlásť) Meno, je vinný hrdelným zločinom“; v synagogálnej bohoslužbe bolo namiesto *JHVH* vyslované Adonaj – „môj Pán“, ale existuje tradícia, podľa ktorej učenci pôvodnú výslovnosť pravidelne raz alebo dva razy za sedem rokov odovzdávali svojim žiakom; avšak aj tento zvyk časom vymizol a dnes už výslovnosť *JHVH* nikto s istotou nezná)

www v súvislosti s heslom *Adonis*: mimoriadne dôležité v etymológii slova *Adonis*, hebr. אֲדֹנִי / Adon, je myšlienka nahrádzania slova *Jahve* slovom *Hospodin* a Pán; netreba zdôrazňovať, že tieto výrazy nie sú prekladom hebrejského *Jahve*, ale buď prekladom slova *Baal* (v zmysle pán, majiteľ, vlastník) alebo adón (pán); slovo adón sa vzťahuje na rôznych pánov, s určitým členom aj niekoľkokrát na boha *Jahve*; slovo „Adónaj“ je pán v pluráli majesticus a doslovne znamená – „páni moji“; v Biblii sa vyskytuje asi 300-krát a vzťahuje sa výlučne na pravého Boha; tento titul by bolo vhodné prepisovať slovom *Hospodin*; naproti tomu slovo „*elohim*“ sa vyskytuje asi 368-krát a 8-krát sa vzťahuje na falošných bohov; z toho jasne vidieť že *elohim* nie je (vlastné) meno pravého Boha

Adoni-Bezek/Adoníbezek - (*Kniha sudcov 1,4-7*); *kanaánsky* kráľ, ktorého porazili *Izraeliti* a odtali mu palce na rukách a nohách; potom sa podrobil vôli *Jahve*; odviezli ho do *Jeruzalemu*, kde zomrel

<http://en.wikipedia.org/wiki/Adoni-Bezek>

https://www.google.sk/search?q=Adonibezek&espy=2&tbm=isch&imgil=R4mPgVPXwyxZ8M%253A%253BKHVn5YD5Zzer_M%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.biblen.info%25252Fressourcer%25252Fdomk.htm&source=iu&fir=R4mPgVPXwyxZ8M%253A%252CKHVn5YD5Zzer_M%252C_&usq=_glgmHU62qEwUGQGnZb4XRem0YCY%3D&sa=X&ei=bCcAVIL004HIPO34gNgO&ved=0CFUQ9QEwBg&biw=1858&bih=995#facrc=_&imgdii=_&imgrc=R4mPgVPXwyxZ8M%253A%253BKHVn5YD5Zzer_M%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.biblen.in

[fo%252FFull%252Fadonibezek.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.biblen.info%252Fressourcer%252Fdomk.htm%3B676%3B475](http://www.biblen.info/Fressourcer/252Fdomk.htm%3B676%3B475)

Autor neuvedený: Odrezaní palcov Adoníbezekovi (grafický list z Philips Medhurst Bible)

Autor neuvedený: Odrezaní palcov Adoníbezekovi (grafický list z Philips Medhurst Bible)

Autor neuvedený: Odrezaní palcov Adoníbezekovi (grafický list z Philips Medhurst Bible)

Autor neuvedený: Odrezaní palcov Adoníbezekovi (grafický list z Philips Medhurst Bible)

adonie - v súvislosti s heslom *Adonis*: v Grécku a Ríme na Adonisových slávnostiach ženy oplakávali jeho smrť a oslavovali jeho *zmŕtvychvstanie*; zakladali *Adónisove záhradky* (kvety v nádobe - rýchlorastúce aj ihneď vädnúce)

Adonis - lat. < gréc. Ἀδωνις/adónis; synonymá: semitské אָדֹן / Ádón – „Pán“

Zamarovský: meno sa vyskytuje už v starých semitských jazykoch, kde znamená „pán“

www v súvislosti s heslom *Adonaj*: náhrada slova „Pán“ výrazom „Adonis“ je nesprávna; hebrejské slovo pre Pána znie adon, adonim, adonai; výraz „boh“ je el, elim nebo elohim

Jordan: grécke meno Adonis je prevzaté z fenickej a asýrskej kultúry; boh Adonis pochádza z božstiev západných Semitov, obyvateľov Libanonu a Sýrie; pôvodne boh plodnosti a rastlínstva

1.maloázijský a sýrsky boh rodiacej sa a umierajúcej prírody; mýtus o bohu vegetácie rovnakého obsahu poznali už *Chetiti* (hrdinom príbehu bol Telipin)

2.v *gréckej mytológii* krásny mládenec, syn cyperského kráľa *Kinyra* a jeho dcéry *Myrrhy*; milenec *Afrodity*, usmrtený na lovu *diviakom*, ktorého zaslal žiarlivý *Áreus*, a znovu vzkriesený *Dionom* na žiadosť *Afrodite*: mohol sa vracat' na jar z ríše mŕtvych a po pol roku sa vrátiť opäť do *podsvetia*; pozri *maloázijské božstvá*; *granátové jablko*, *pes*; (Tizzian, Veronese, Carracci, P.Jansens, F.Lemoyne, P.P.Prudhon, B.Spranger, J.Kupecský; sochárstvo: A.de Vries, G.Mazuola, A.Canova, B.Thorvaldsen, A.Rodin)

Beliana: v *gréckej mytológii* syn cyperského kráľa, najkrajší mladík spomedzi ľudí aj bohov, do ktorého sa zamilovala *Afrodite*; chodila s ním na lov a varovala ho pred divými zvieratami; Adonis však nedbal na jej rady; raz poranil diviaka, ktorý ho v agónii usmrtil; *Afrodite* si od *Dia* vyprosila, aby Adónis mohol vždy na jar vrátiť z ríše mŕtvych a ona s ním vždy polroka žila; v mýte sa odráža prastará predstava o zomierajúcej a znova sa oživujúcej prírody; Adónis je obdoba sumerského božstva vegetácie *Dumuzi*ho (aramejsky *Tammuz*); Adónisove hlavné kultové miesta boli *Byblos* a *Afaka*; v Grécku a Ríme na Adónisových slávnostiach (adónie) ženy oplakávali jeho smrť a oslavovali jeho *zmŕtvychvstanie*; zakladali Adónisove záhradky (kvety v nádobe -

rýchlorastúce aj ihneď vädnúce; vo výtvarnom umení zobrazovaný hlavne s Afrodite (Tizian, Veronese, Tintoretto, Rubens); k jeho *atribútom* patril holub (pozri *holubica*)

<http://it.wikipedia.org/wiki/Cinira>

Afrodita a Adonis (antická keramika)

Adonis (antická socha)

Tizian: Narodenie Adonisa (1505)

Tizian: Venuša a Adonis (16.st.)

Tizian: Venuša a Adonis (16.st.)

G. Romano: Mars prenasleduje Adonisa (freska z Venušinho pavilónu, Sala di Psyche, Palazzo del Tè, Mantova, 1526-1528)

P. Veronese: Venuša a Adonis (16.st.)

P. Veronese: Venuša a Adonis (16.st.)

P. Veronese: Venuša a Adonis (1562)

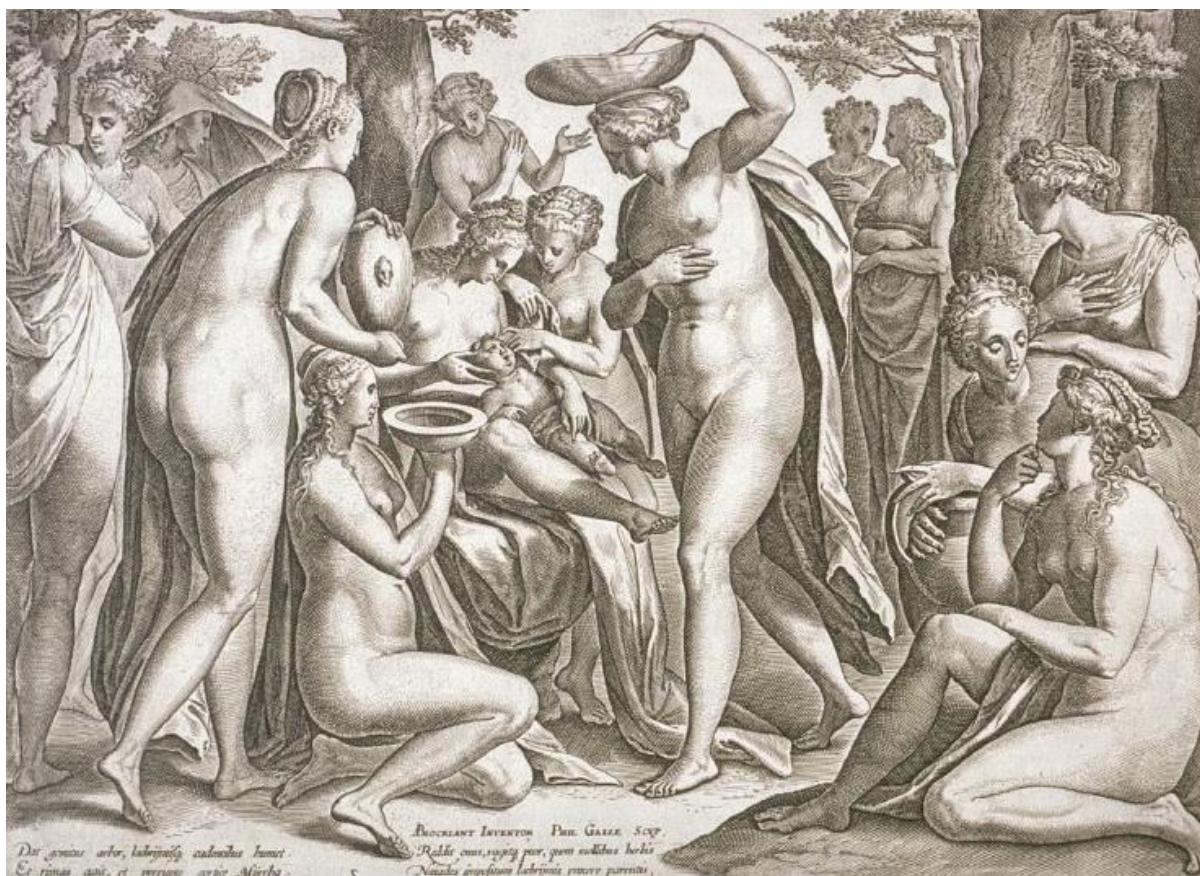
B. Sprangers: Venuša a Adonis (1595-1597)

C. Holsteyn: Venuša a Amor nariekajú nad mŕtvym Adonisom (1647)

P. Galle podľa A. van Blocklandta: Narodenie Adonisa (rytina, 16.-17.st.)

P. Galle podľa A. van Blocklandta: Narodenie Adonisa (rytina, 16.-17.st.)

C. Van de Passe podľa M. de Vos: Venuša a Adonis (rytina zo série Ovídius: Metamorfózy, 16.-17.st.)

M. Franceschini: Narodenie Adonisa (1690)

A. Coypel: Venuša a Adonis (17.-18.st.)

A. Waterloo: Smrť Adonisa (lept, 17.st.)

L. Giordano: Venuša a Adonis (17.st.)

J. A. Backer: Venuša a Adonis (1650)

Autor neuvedený: Adonis a Afrodita

J. Heintz st.: Lúčenie Adonisa s Venušou

P. P. Rubens: Venuša a Adonis (17.st.)

P. P. Rubens: Smrť Adonisa (1614)

C. van Haarlem: Venuša a Adonis (1614)

G. F. De Rosa: Venuša a Adonis (17.st.)

L. Giordano: Smrt' Adonisa (freska v Palazzo Medici-Riccardi, 1684-1686)

F. van Bossuit: Venuša a Adonis (slonovina, 1685)

A. Canova: Adonis (18.-19.st.)

A. Canova: Adonis (kópia bronzovej sochy z Pompejí, 18.-19.st.)

Adonisove záhradky/Adonia - gréc. Ἀδώνια/adónia; sviatok *Adonisa*; staroveký festival trúchlenia nad smrťou Adonisa; dátum je neistý, ale mohlo to byť skoro na jar alebo v lete; išlo o súkromnú, nie štátnu slávnosť a bola oslavovaná výhradne ženami; podľa jedného zdroja slávnosť trvala dva dni; prvý deň ženy priniesli do ulíc sochy Adonisa, ktoré boli vyložené ako mŕtvolky; vykonávali všetky obrady, ktoré boli obvyklé na pohreboch, bitie seba a bedákanie, v napodobňovanie výkrikov bohyně *Venuše* nad smrťou jej milenca; druhý deň prebiehal vo veselí a hodovaní, lebo Adonis mal dovolené vrátiť sa do života a tráviť osem mesiacov roka s *Afroditou* (ďalšie štyri s *Persefone*, kráľovnou podsvetia)

<https://www.google.sk/search?q=Adonis+garden&espv=2&biw=1852&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=WTZaVf2nE4HnsgHVvoBY&ved=0CB4QsAQ>

J. R. Weguelin: Adonisova záhrada (1888)